เรื่อง : ณฉัตร
ภาพ : คนรักษ์เขาวง

คนรักษ์เขาวง

ภาพแสงแรกแห่งรุ่งอรุณสาดแสงสีส้มทองส่องทะเลหมอกยามเช้าที่ปกคลุมเทือกเขาทอดยาวสุดสายตา มีใครจะรู้บ้างว่าทะเลหมอกยามเช้าที่หลายคนเฝ้าเดินทางตามหา อยู่ใกล้กับเมืองกรุงเพียงแค่ขับรถไม่ถึงสองชั่วโมง

'เขาวง-เขาโพลง' ชื่อนี้ในแวดวงของนักล่าทะเลหมอก อาจยังไม่คุ้นสะดุดหูเท่าใดนัก แต่ภาพจุดชมวิวยามเช้า คลื่นทะเลหมอกบนยอดเขาหินปูนที่ได้ปรากฏกับสายตาตรงหน้า ทำให้เราไม่อาจเก็บงำความงามของภาพเบื้องหน้าไว้ได้

เทือกเขาวง-เขาโพลง ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าพระพุทธบาท-ป่าพุแค ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ผืนป่าภูเขาหินปูนที่ใกล้สายตาของผู้คนที่ผ่านไปมา จะมีสักกี่คนที่ล่วงรู้ว่า ความมหัศจรรย์แห่งธรรมชาติหลากหลาย แอบซุกซ่อนตัว อยู่ตามหลืบภูผาสูงชันแห่งนี้ ตามข้อมูลทางธรณีวิทยา เทือกเขาหินปูนในจังหวัดสระบุรี มีอายุเก่าแก่มากกว่า 650 ล้านปี หากย้อนกลับไปในช่วงเวลานั้น ภูเขาสูงชันที่เห็นในวันนี้ คงเป็นเพียงยอดปะการังแผ่ก้านใหญ่ใต้ท้องทะเลดึกดำบรรพ์ หลักฐานยืนยันในข้อมูลนั้นส่วนหนึ่งปรากฏเป็นซากหอยฟอซซิลให้เห็นได้ยามนักท่องป่านป่ายปีนตามภูผา

‘โมกราชินี’
WRIGHTIA SIRIKITIAE MID. & SUNTISUK

และอีกสิ่งหนึ่งนั้น... เผยตัวอย่างยิ่งใหญ่ในชื่อของ **‘ดอกโมกราชินี’** ได้ถูกค้นพบครั้งแรกที่วัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ในครั้งนั้น พบโมกราชินีเพียงต้นเดียว เมื่อพิสูจน์ได้ว่า เป็นต้นไม้พันธุ์ใหม่ที่จัดเป็นไม้เฉพาะถิ่น หาพบไม่ได้ในถิ่นอื่นใดในโลก.. **ศ. ดร. ธวัชชัย สันติสุข** ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำรวจและจำแนกพรรณไม้ กรมป่าไม้ ได้พบไม้ยืนต้นขนาดเล็ก เป็นพรรณไม้ผลัดใบชนิดหนึ่ง ดูเผิน ๆ คล้ายกับโมกหลวง แต่เมื่อเห็นดอกทราบได้ทันทีว่า เป็นพรรณไม้ที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากพรรณไม้โมกหลวง หรือโมกมันทั่ว ๆ ไป จึงได้นำพรรณไม้ ใบไม้ ดอกไม้ และผลมาวิเคราะห์อีกครั้งที่ห้องปฏิบัติการของกรมป่าไม้ ก็พบว่าเป็นพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลกที่แท้จริง สกุลเดียวกับโมกมัน มีชื่อพฤกษศาสตร์ว่า ‘WRIGHTIA’ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงพระราชทานพระราชานุญาตให้ใช้ชื่อพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลกตามพระนามว่า **‘โมกราชินี’** หรือ WRIGHTIA SIRIKITIAE MID. & SUNTISUK และทรงปลื้มพระทัยมาก ว่าประเทศไทยได้ค้นพบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลกชนิดนี้ ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ เนื่องจากพบเฉพาะบริเวณเขาหินปูนบริเวณวัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ไม่พบที่อื่นอีกเลยในประเทศไทย ในครั้งแรกนั้น โมกพันธุ์นี้มีอยู่ในประเทศไทยไม่เกิน 10 ต้น จัดเป็นไม้ขนาดเล็ก ลำต้นสีน้ำตาลอ่อน ดอกสีขาวกลิ่นหอมอ่อน ขยายพันธ์โดยการเพาะเมล็ดหรือตอนกิ่ง ลักษณะของลำต้นจะมีความคล้ายกับต้นลีลาวดีมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเปลือกที่หนา มีน้ำยางขาวข้นไหลออกมาทันทีที่เปิดเปลือกด้วยของแข็ง และผิวภายนอกมีสีขาวพื้นผิวลักษณะเป็นปุ่มนูน แต่อย่างหนึ่งที่แตกต่างอย่างชัดเจนคือฟอร์มของรูปทรงซึ่งต้องนับว่าเป็นจุดเด่นที่สุดของไม้ชนิดนี้ ไม่มีโมกชนิดไหนสร้างฟอร์มลำต้นได้อย่างนี้ ชมรมคนรักษ์เขาวง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผืนป่าเทือกเขาวง-เขาโพลง อันมีระบบนิเวศน์แบบป่าภูเขาหินปูน จึงได้รวมตัวกันขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลและร่วมสำรวจความหลายหลากแห่งธรรมชาติของผืนป่าโบราณแห่งนี้ ด้วยความที่มีอยู่มายาวนานของผืนป่านี้ ทำ ให้พืชพันธ์และสัตว์ป่าหลายชนิดที่พบในเทือกเขานี้ ได้รับการระบุไว้ว่า เป็น**‘ไม้เฉพาะถิ่น และสัตว์เฉพาะถิ่น’** อาทิเช่น โมกราชินี, ต้นเทียนจรัญ, ตุ๊กแกตาเขียว, ตุ๊กกายหางขาว, จิ้งจกดินแถบดำ นกจู๋เต้นเขาหินปูนพันธุ์สระบุรี ฯลฯ ซึ่งคำว่าเฉพาะถิ่นนี้แปลได้ว่า ไม่อาจหาได้ในถิ่นอื่นอีก พบเพียงที่นี่ หากไม่อนุรักษ์ดูแลไว้ คงเป็นที่น่าเสียดาย

และเมื่อไม่นานมานี้... กลุ่มงานวิชาการกรมป่าไม้ และชุมชนอาสาผู้เคยเป็นพรานป่าท้องถิ่น ได้สำรวจพบร่องรอยเลียงผา สัตว์ป่าสงวนของไทย ในผืนป่าที่อยู่ไม่ไกลจากบริเวณโบราณสถานวัดเขาวง (ถ้ำนารายณ์) เลียงผานั้น เป็นสัตว์ป่าที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้ **'อนุสัญญาไซเตส'** อนุสัญญาไซเตสคืออนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธ์ เลียงผาถูกจัดไว้ในบัญชีที่ ๑ คือสัตว์ป่าที่มีความเสี่ยงใกล้จะสูญพันธ์มากที่สุด

การสำรวจในครั้งนี้... ได้ค้นพบมูลสดของเลียงผา และรอยกีบเท้าของเลียงผา ซึ่งมีความชัดเจนมาก อีกทั้งจากการสำรวจเพิ่มเติม ยังได้พบถ้ำซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นที่พำนักของเลียงผา สัตว์ป่าสงวนหายาก ข้อมูลนี้เป็นที่น่าตื่นเต้นของเหล่านักอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศไทยเป็นอันมาก ไม่น่าเชื่อว่าจากกรุงเทพเพียงไม่ถึงสองชั่วโมง จะเป็นแหล่งอาศัยของเลียงผา ซึ่งจัดเป็นสัตว์ป่าที่มีลักษณะความเฉพาะตัวสูง มีเขาเป็นรูปกรวย เรียวไปด้านหลัง ตัวผู้จะมีเขายาวกว่าตัวเมียมาก รูปร่างที่ถูกกำหนดมาให้มีลำตัวสั้น ขาหลังยาวกว่าขาหน้าเพื่อให้ปีนป่ายหน้าผาสูงชันได้อย่างแคล่วคล่อง

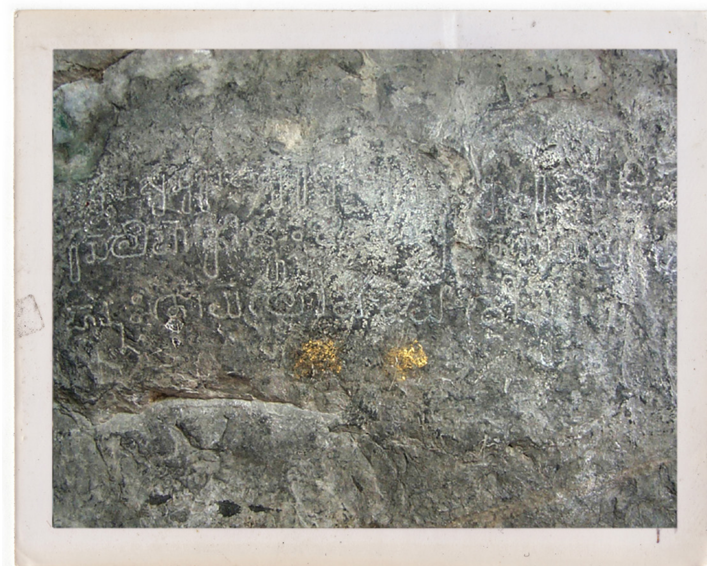
เลียงผาชอบอาศัยอยู่ตามภูเขาที่เปิดโล่ง ชอบปีนป่ายและกระโดดไปตามหน้าผาชัน จึงไม่น่าแปลกใจว่าเหตุใด จึงพบเหล่าเลียงผาในเทือกเขาวง-เขาโพลง อันมีภูมิประเทศแบบป่าภูเขาหินปูน ซึ่งมีเทือกเขาสูงชันขึ้นสลับซับซ้อนเป็นอันมาก...

'มูลเลียงผาและรอยกีบเท้าเลียงผาบนเขาวง'
ถ่ายโดยกลุ่มงานวิชาการ กรมป่าไม้

นอกจากสัตว์ป่าหายากและพืชพันธุ์ธรรมชาติอันหลากหลายแล้ว บริเวณนี้ยังได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งต้นน้ำ ๑ เอ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญต่อทรัพยากรน้ำในประเทศ เป็นอย่างมาก แหล่งต้นน้ำ ๑ เอ ในเทือกเขาวง-เขาโพลง ยังมีความน่าสนใจมากอีกประการหนึ่งคือ มีลักษณะที่เรียกว่า **'ลุ่มน้ำเฉพาะถิ่น'** คือ เป็นลุ่มน้ำที่ไม่ปรากฏให้เห็นบนผิวดิน หากแต่แตกแขนงเป็นสายกระจายตัวเป็นแม่น้ำอยู่ใต้ผิวดิน คงเป็นลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งของระบบนิเวศฯแบบภูเขาหินปูน หากแต่เพียงเฉพาะ ป่าหินปูนที่ยังคงมีความสมบูรณ์มากเท่านั้น ถึงจะพบลักษณะลุ่มน้ำชนิดนี้ได้

บริเวณหน้าถ้ำในวัดเขาวง (ถ้ำนารายณ์) ยังปรากฏจารึกอักษรโบราณ ซึ่งเป็นอักษรปัลลวะบันทึกไว้เป็นภาษามอญอันแปลความได้ว่า

"กันทราชัยผู้ตั้งแคว้นอนุราชปุระ ได้มอบให้พ่อลุงสินาธะ เป็นตัวแทนพร้อมกับชาวเมืองจัดพิธีร้องรำเพื่อเฉลิมฉลอง (สิ่ง) ซึ่งประดิษฐานไว้แล้วข้างในนี้"

ซึ่งอักษรจารึกนี้ ถูกระบุไว้ว่ามีความเก่าแก่ยาวนานกว่า ๑,๓๐๐ ปี จากเนื้อหาของจารึกสามารถเชื่อมโยงได้ถึงความสัมพันธ์และความสำคัญทางการแลกเปลี่ยนทางศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างสยามวงศ์และลังกาวงศ์ จารึกนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากรให้เป็นแหล่งโบราณสถาน วัดเขาวง(ถ้ำนารายณ์)

'จารึกอักษรถ้ำนารายณ์'
อักษรปัลลวะสมัยทวารวดี อายุ ๑,๓๐๐ กว่าปี

มุ่งหมายที่จะพัฒนาและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจารึกอักษรโบราณผนังถ้ำนารายณ์ อย่างต่อเนื่องตลอดไป

หากเราเดินทางตอนเช้าออกจากกรุงเทพมหานคร นอกไปจากการเดินป่าสำรวจธรรมชาติอันน่าค้นหาของผืนป่านี้แล้ว ยามเย็นก่อนเสียงระฆังดังร้องบอกเวลาทำวัตรเย็นของวัดเขาวง(ถ้ำนารายณ์) ยังมีภาพฝูงค้างคาวบินเป็นสายยาวกินระยะเวลานานร่วมชั่วโมง ให้ได้ชมและสามารถตั้งกล้องบันทึกภาพได้อย่างไม่ต้องกลัวจะเก็บภาพฝูงค้าวคาวไม่ทัน หลังการสวดมนต์ทำวัตรเย็น บริเวณหน้าวัดมองฝ่าความมืดไป ภาพเขาวง-เขาโพลงที่ปรากฏชัดในตอนกลางวัน บัดนี้เรียงทอดตัวยาวให้เห็นเป็นภาพพระพุทธปางไสยาสน์ คอยปกปักรักษาพื้นที่ป่าเขตนี้อย่างเงียบสงบมายาวนาน

ชมรมคนรักษ์เขาวง มีปณิธานอันหมายมั่น “มุ่งหมายที่จะพัฒนาและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและจารึกอักษรโบราณผนังถ้ำนารายณ์อย่างต่อเนื่องตลอดไป” ทั้งนี้ชมรมคนรักษ์เขาวงขอเชิญชวนผู้ที่มีใจอนุรักษ์มาร่วมกันสำรวจผืนป่า สำรวจความหลากลายทางชีวภาพของระบบนิเวศฯป่าภูเขาหินปูน เพื่ออนุรักษ์ผืนป่าไว้ให้อนุชนรุ่นหลังสืบไป.

